

Framhald av síðu 2

»Er tað nakað samband millum hesa «vantandi virðing» Birgir Danielsen av landsins myndugleikum, og so búskaparligu støðu landsins. Birgir Danielsen tykist nøgdur við núverandi stjórn landsins, og tað i sjálvum sær má sigast at vera nakað heilt serligt, tí tað er neyvan nakar annar, ið er nøgdur við hesa nýggju stjórn landsins og henda nýggja lógmann tess. B.D.: Alopini á sitandi landsstýri eins og alopini á bankar, vinnulívið sum heild, har orðið «reiðari» er gjort til ringasta ókvæmisord i føroyska málinum eins og alopini á SEV, heilsulur við meira, fyri at hava ábyrgdina av øllum, sum er misneyðnað, eins og 96,5% av úttanlandsskuld i føroyinga hava einki mark og eru tí orkymlandi.

Viðm.: Tað er eitt ólukkisálígt erkvísi, ið hevur tikið seg upp i reiðri Birgirs langt út til høgru. Tað hevur verið víst á tað aður, men ívaleytt ikki nóg tíðum, tí tað sær ikki mætari út, enn at tann óhúmska herferðin, sum Birgirs menn á Dagblaðnum og aðrastadnii í árvás hava ført motvegis føroyskum vinnulivsmónum, reiðarum og skiftandi landsstýrum undir sosialdemokratiske leiðslu tykist at vera farin so fullkomiliga afturvið borðum i hansara hugaheimi.

Tann 17-18 ára áhaldandi herferðin mótvægis alt og øllum, hitt serliga myndarkrivið, ið nú er farið upp i royk, billar hann sær veruliga inn, at hetta soleiðis bara úttan víðari er gloymt, ella kann talan vera um eitt sokallað «blind spot» hjá Birgiri — ella ein blindur vinkul i eygum hans.

Tað eru ikki vit, ið hava sligið tónan an, tað eru m.a. tit sjálvir (Dagblaðið) og tað ljóðar lögdi, at Birgir skal kenna seg raktan, tá vit tala at einum landsstýri, ein konservativum høgastýri, ið vit loyva okkum at kalla forlondgi armur fiskasolunnar.

Tá vit skriva um «reiðarar», so meina vit við tað slagdið av reiðaravirksemi, ið dagliga verður úttent av teimum føroysku bankunum, har nakrir fáir, ið teljast kunnu á einari hond, eru settir á og sita á øllum.

Ein útvald «elita» við ávisari politiskari trúgv, sum eftir stuttari tíð við bankanna hjálp hevur lagt seg oman á umleið 70-80% av tí samlaðu fiskanegdini við og um Føroyar og sum nú eindaleyst og látandi hánt um avleiðingarnar sita og byta út virki eftir politiskari

er ligger i OECD-land-

kommu- de største medder det, eksplan- te ude- rives ud- offentlige

er for of- fiskeriet vision Af- skal ned- fiskearter, mellem afregning- markant. eri, som i tabgivende samfund, hedder

og

ut med at skibe, og arbejder sælges til endemne- om det si- vrede udgrif-

Stigninger i lønnekost- ningerne skal så vidt muligt undgås. Der skal indgås nye overenskomster i år.

Selv om det kan se nok så paradoksalt ud, har de fær- øske banker og sparekasser i sidste uge besluttet at sænke renten på bygge- og erhvervslån med en pct. fra 1. maj.

Sænkningen er kommet efter pres fra det ny lands- styre, som truede med at gennemføre en nedsættelse på to pct. ved lov, såfremt pengeinstitutterne ikke frivilligt lakkede ret.

Lagmand - statsminister - Jørgen Sundstein har til gengæld afgivet løfte om, at Landsstyret til efteråret vil fremsætte lovforslag, der præmierer opsparing.

Denne rentepolitik med dens indgreb overfor erhvervslivet er fuldstændig i strid med det regerende parti, Folket flokkes, gene- relle synspunkter om libe- ral politik, kommenterer en af Færøernes mest kendte erhvervsledere, direktør Birgir Danielsen, Færøya Fiskasøla - et kooperativt

Birgir Danielsen, en af Færøernes mest kendte erhvervsledere. «Fiskerflåden er i dag 30-40 procent for stor.»

selskab med milliardom- sætning.

«Det er politik stik imod naturlovene», siger han.

Birgir Danielsen vender sig også voldsomt mod det offentlige investeringslyst. Et stort tunnelprojekt og en ny færgeforbindelse til Sande - vedtaget under det forrige Landsstyre - kalder han for «fuldstændig galimatias».

Sådanne millionprojekter

kan ses som knæfald for stærke lokalinteresser, som i de traditionelle koalitions-regeringer på Færøerne har meget stor magt.

Det siddende Landsstyre, som blev dannet i januar, består af fire partier. De går ind for hjemmestyre, men økonomisk spænder de fra konservatisme til noget, der ligner socialisme. De vil - i forskelligt tempo - løsrive sig fra Danmark.

Kan ikke leve af tilskud

Lagmand Jørgen Sundstein vil gradvis sige farvel til de 800 mio. kr., som Færøerne årligt får fra den danske statskasse.

«Vi kan og skal ikke leve af tilskud», sagde han for et par uger siden til Jyllands-Posten.

Om fiskeripolitikken siger direktør Birgir Danielsen:

«Siden midten af 70'erne har Landsstyret spændt et alt for solidt sikkerhedsnet ud under aktiviteterne. Landskassen er gået ind i fuldstændig tåbelige pro-

jekter, som har bidraget til en både økonomisk og moralsk ruiner af samfundet. Blåhvaling-fiskeriet er det værste eksempel. Fem seks trawlere er gået falit. Fiskerflåden er i dag 30-40 pct. for stor. Det vil være fornuftigt politisk at støtte skrotning».

Licensordning

På spørgsmål om, hvorfor han ikke har søgt at påvirke ved at gå ind i politik, svarer direktøren:

«Fordi jeg ikke kan preses ind i mænster. Færøsk politik har hele tre dimensioner, nemlig forholdet til Danmark, skillelinien mellem højre og venstre samt lokalpolitik overfor lands- politik. Så jeg foretrækker at beholde min ret til at have fornuftige ræsonnementer».

Landsstyret har her i april indført en licensordning, hvorefter alle færøske både med en bruttovægt på fem ton eller derover skal indhente tilladelse til fiskeriet omkring øerne. Tidligere lå grænsen ved 20 ton.

trúgv við at koyra alt á heysin i senn, drenandi landskassan fyri effektiv viðhald i hundradmillióna klassanum.

Vit harmast tann partin av føroyskum skipa- eigarum og virkiseigarum, ið neyvan tora at anda ella hugsa orsakað av tí kvørkrataki, ið bankarnir hava á hesum monnum, hesin beinharda veruleika, ið tað er, at bankarnir, sum treyt fyri luttøku i figging av vinnutólum «treyta» sær rakstrar- utgerðarlánið fult ella yvir- trekt longu tá hesir menn leggja út á havið á fyrsta sinni. Vit harma, at teir restina av sinum virkna livi skulu liva við einum «fikskaðum» skipsanparti til rentur og avdrátt, ein anpartur, sum i stóran mun stavar frá ikki kann- ingargærum prisdiktati frá Føroya Fiskasølu, so leiðis ásettir, at hetta góða rakstrar- og ella útgerðarlán tykist ein lika so givin afturvendandi partur av tilveruni, sum tær afturvendandi árstíðirnar.

At hetta fyrra slagdið av «reiðarum» er ódámligt fyrirbrigdi, er tað neyvan nakar, ið undrast á. Hetta má sigast at tangera «begreifsforvirring», at kalla tað alop á fiskimenn og á tað folkið, ið ber vinnuni uppi, tá tað i Sosialinum verður víst á at hesi fólk eru fyri van- býti bæði so og so — og er tað alop hetta at visa á at fiskimenn ikki fáa nakað tekin til pris fyri fisk, sum teir leggja nógv orku i at halda feskun sum longest, skilji tað hvør ið skilja tað kann.

Viðmerkingar til SEV og yvirfiggjaðar heilsulur

taka vit okkum rætt til at halda fram við. Stovnur, sum i heimildarloysi ger hundradtals milliónir til einkis, má finna seg i at verða úthongdur og heil- sølu-ørskan» hon talar fyri sjálva seg.

Vit eru þúra samdir við Birgiri Danielsen, tá hann erkennir, at tá meira enn 90% av úttanlandsskuld- ini ikki viðkemur lands- kassanum, so er tað ør- kymlandi.

Tað eigur ikki eydnast Birgiri Danielsen og H. J. Laursen at reingja fólkhugsanina um ábyrgdina av hesum nógvu lantøkum. Sjálv- sagt eru nógv samsek, eis- ini landsstýrið, sum kanska ikki hevur ansað nógv væl eftir, ella ikki hevur megnað at fáa bankar- nar við, ella ikki eingang hevur gáað um, at bankar og figgjarráðgevarar ikki hava sýnt tá ábyrgd og samfelagssinni, teir áttu. Men veruleiki er at hesi lán vóru og eru i teim met- ingum um samlaðu úttan- landsskuldina, sum Hag- deildin á ólavskú 88 bar fram. Hesi lán eru eisini við i endaligu uppgærdini við árslok 1988. Hesi lán vóru jattað og heimtikin eftir at bankarnir vóru spurdir til ráðs og høvdu tilrætt hesa lantøku. Samtals er landsstýris- góðkenda kreditfelagslæ- tókán við árslok 1987 um- leið 2.600 milliónir krónur — i 1988 helst vaksin til 2.800 milliónir krónur motvegis einum trettan hundrad milliónum krón- um i 1984. Her var sostatt talan um ein vøkstur uppá 1,5 mia. i fyra ár. Men netto taldu realkreditslæ- ni við árslok 1987 bert 1.800 milliónir krónur, so

nakran risavøkstur hevur talan ikki verið um, og tá hesi lán ikki fóru til pro- duktivt endamá, so sum umfigging av teim fiska- virkum, Birgiri Danielsen neyddi á kneini, so áttu bankarnir at sent ein part av yvirskotslikviditeti- num aftur til Danmarkar.

Hetta segði Birgiri Daniel- sen for at henda, og hetta var orsökini m.a. til hann so hart bardist imóti at vit skuldu fáa ein lands- banka, sum kundi regu- lera hesi viðurskipti. Men hetta hendi bara ikki. Heimligu bankarnir trýstu útlánssíðu sína úr 2.916 milliónum krónum eftir bara fyra árum upp i 6.514 milliónir. Fyri at kunna gera hetta, mátti innlånssíðan blásast úr 2.792 milliónum upp i 6.250 milliónir krónur.

Er tað nakar sum trýr uppá, at hesin vøkstur i innlån er orsakaður av vøkstri i reellari krónu- uppsparing??

Er tað ikki heldur fyri ein part rentuskatta- spekulatið og óveruligur likviditetur?? Hetta sama tíðarskeið vaks ágoði pengastovnanna i donsk- um víðisbrevum úr 600 milliónum krónum upp i 1170 milliónir krónur, tvs. at bert ein sera litlan part av yvirskotslikviditeti sinum sendu teir av aftur landinum. Púrt øvugt, so tóku teir meira enn triggir- ar ferðir so nógv heim sum landsstýrið bant úttan- lands i sama tíðarskeiði.

Hetta hevði ikki hent, hevði landsbankin virkað. So hetta at frikenna bank- arnar, tað ber ikki til, harra Birgiri Danielsen. Keldutilfar til omanfyri- standandi tel finnur ein hjá ráðgevandi nevndini

fyrí Føroyar. At gera alt hetta til at seinasta Fø- roya landsstýri hevur góð- kent hvørt einasta lán, ið er heimtikið úttan um landsstýrið er burturvíð og tí ákæra vit bankarnar fyrí eitt ávíst ábyrgdar- loysi. Vit hava víst á og vilja framhaldandi vísa á, at um 3000 milliónir eru tiknar heim av teimum føroysku bankunum og vit vilja vísa á, at hesi lán hava ikki nakað serligt slag av góðkennisstempli frá seinasta Føroya lands- stýri. Vit vilja eisini vísa á, at hesi lán sum víst á herfyri av SvF, partvist eru uppsøgd og at banka- stjórnarnir nú tykjast hava brotið upp um armar i eini roynd at vaska sær hesum máli viðvíkjandi og aftur- vísa einari álvarsligari samfelagshóttandi kreppu, m.a. stávandi frá hesum teirra gerðum.

Hendan ógvísliga in- dignatið, ið kemur til sjóndar i oddagrein i Okk- ara Millum og i Ú.F. frá Føroya Banka-stjóranum um almenn ørvitisprojekt, er hetta ikki til at minni var eftir til at gjalda ár- liga studningstervin til Føroya Fiskasølu (Birgí sigur til limir sínar, men reelt er tað jú hann, ið ikki er uppgávu sína vaksin), ein studningur i mestan mun ætlaður til at fáa niðurgoldið yvirtrehtar rakstrarkreditir hjá ein- um skeivum flota. Er tað ikki her, ið skógvurin trýstur? Eitt er víst og tað er, at var studningurin ikki stigvist minkaður seinastu árin, so var hetta aldri komið fyrí ein dag og vit høvdu tá við bindi fyrí eyguni verið leiðt beint út av eggini.

Tá tað kemur til málset-

ningin hjá hesum samfe- lagssyndarum og hjá sit- andi høgvasamgongu, tá er ikki fyrí neyðini við nakrari grugging, hesin málsetningurin er eyð- sjónligur hjá flestu borg- arum her á landi.

Sum ávíst i Sosialinum seinasta leygardag, so er eingin virðing hvørki fyrí nýggja lógmanni, fyrí bankunum, fyrí samgong- uni generelt, ella fyrí Fø- roya Fiskasølu. Øll, eisini útlendingar, eru vitandi um, at hesin málsetningur teirra i hovuðsheitum snýr seg um sekshundrad og fimm milliónir krónur i studningi (og til tess at fáa fatur i hesum seks- hundrad og fimm milli- ónumur var neyðugt við tí politiska valdinum). Sekshundrad og fimm milliónir, ið verða fingnar til vega við at skarva av figgjarlógini her og har, umframt við tvungnari uppsparing, eykaskattum og eykatólli. Og sum ikki einaferð, so hava teir eis- ini her roknað skeivt. Kreppukunngerðin steð- aði øllum virksemi, hjá sumnum er minkingin so stór sum heili 60%, og hetta hevur víðari ført við sær, at tað i vikuni, ið fór, fór eitt fullstett flogfar nið- ur fyrí at byrja innleiðandi umfarið til eina lantøku uppá eina hálva milliárd kr. til afturberingar av teimum nú partvist upp- søgdum ikki skrásettu inn- lán milliárdunum. At so verður, váttaði harra Ivan Johannesen i SvF i Degi og viku týskveldið. Tian- verri er hetta sannlikiligt bert fyrí fyrst.

J.S.